

Ա. ՏԱՐԻ

ԹԻԻ I

ՅՈՒԼԻՍ 1926

ՄԵՐ ՆՊԱՏԱԿԸ

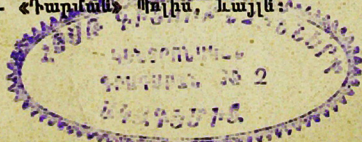
Հայկական կեանքը — գիւղականը թէ քաղքենին — միշտ աչքի զարկած է իր վատառողջ երևոյթներով:

Իբրև հին ազգ, հայ ժողովուրդը իր երկար անցեալին մէջ նախադասութիւններու և սնապաշտութիւններու կուտակած թանձր խաւին վրայ աւելցուցած է ներկայ քաղաքակրթութեան բոլոր մռայլ հակումները, ցաւերը և մոլութիւնները: Այն օրէն ի վեր երբ եւրոպական կրթութիւն ստացած բժիշկներ չփում ունեցան մեր դաժան և խեղդուկ մթնոլորտին հետ, իրենց համար անհրաժեշտ պահանջ մը եղաւ կուռիլ այդ բոլոր չարիքներուն դէմ, իրենց գիտութեանէն բաժին հանել ժողովրդական լայն խաւերուն: Եւ ահա, վաթսուական թուականներէն կը սկսին լոյս տեսնել շարք մը պարբերական հրատարակութիւններ և հանդէսներ, նուիրուած ժողովրդական առողջապահութեան, և գիտելիքներու տարածման *):

Մեր նպատակն է շարունակել այդ պայքարը:

Այսօր աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է առողջապահա-

*) «Կիլիկիա» Տօք. Իւրիւնմանի (1880). — Առողջապահական բերք «Երևան», Տօք. Տիգրանմանի (1882-1883). — «Գիտական շարժում» Տօք. Տադաւաթեանի (1885-1886). — «Առողջապահիկ բերք» Վ. Արծրունի (1890). — «Տարազ»ի առողջապահական յաւելումը — «Նար Առողջապահիկ» Տօք. Ե. Միմասեան (1911-1915) Թիֆլիս. — Պաքու Կուլտուրական միութեան Առողջ. բերքը. — «Բժիշկ» Տօք. Ղազարեան (1911-1914) Տրապիզոն-Պոլիս. — «Հայ Բուժակ» Տօք. Թաշմեան, Ալեքսանդրեայ. — «Հայ Բժիշկ»: Տօք. Մովսիսեան, Պոսթոն, որ 1925-էն կեր լոյս կը տեսնէ. — «Գարուն» Պոլիս, Լայն:

կան գիտելիքներու տարածումը մեր ժողովուրդին մէջ:

Վերջին տարիներու արհաւիրքներէն ազատած հայութեան մէկ մասը կը վարէ նոր կեանք մը — բառին բուն իմաստով — մայր հողին վրայ, վերաշինելով իր աւերուած, մոխրացած գիւղերն ու ավանները, հիմնելով նոր գիւղեր և քաղաքներ, ոռոգելով անապատները և չորցնելով ճահիճները. իսկ միւս մասը՝ Թափառական աշխատարհի չորս ծայրերը, հիւծուած և ուժաւաստ, իր նիստ ու կացը կը յարմարցնէ նոր տեղերու և նոր պայմաններու հետ, կոտելով տնտեսական անձկութեան դէմ և միաժամանակ դարմանելով պատերազմի, սովի, տարագրութեան և բաղմազան համաճարակներու թողած հետքերը:

Մեր պարտքն է թէ մայր հողի վրայ մնացողներուն և թէ օտարութեան մէջ տառապողներուն օգնութեան հասնիլ՝ առողջապահական խրատներով և գիտելիքներով:

Առաջիններուն պիտի բացատրենք թէ անհրաժեշտ է իրենց նոր կեանքը ազատ պահել անցեալի սնապաշտութիւններէն և նախապաշարումներէն որոնք դարերու ընթացքին անթիւ զոհեր տարած են, մանաւանդ կիներու և մանուկներու մէջ: Այդ վերածնունդը պէտք է հիմնուած ըլլայ գիտական նոր տուեալներու, առողջապահական նոր պատգամներու վրայ:

Իսկ հայրենիքէն դուրս մնացողներուն կ'ուզենք ըլլալ ուղեկից մը՝ ցուցնելով զիրենք չըջապատող նոր վտանգները, և պարզելով այն չարիքները որոնց դէմ պէտք է մաքառին գիտութեան շնորհիւ:

Ի հարկէ քանի մը առողջապահական գրքոյկներու կամ լրագրական յօդուածներու հրատարակութեամբ չէ որ պիտի բարեփոխուին վատառողջ պայմանները: Մեր առողջ կամ հիւանդ ըլլալը միայն մեր գիտակցութեան աստիճանէն կամ բարի կամքէն կախուած չէ: Ի գուր չէ որ մարդկային կեանքի ամենամեծ թշնամիները — թոքախտը, սիֆիլիսը, ալիւամուլութիւնը, մառնատենդը, քաղցկեղը — ընկերային չարիք կ'անուանեն: Ընկերային պայմանները՝ չքաւորութիւնը, աշխատանքի անգույթ չահագործումը, մութ և խոնաւ բնակարանները, մաքուր ջուրի և կոյուղիներու չգոյութիւնը ու վերջապէս բժշկական սպասարկութեան պակասը, միայն հաւաքական ուժով, պետական միջոցներով և օրէնսդրական ճամբով կրնան դարձա-

նուիր: Առանց ընկերային համերաշխութեան անհնարին է անոնց վերացումը:

Բայց նոյնիսկ այդ պարագային, բոլոր հաւաքական ձեռնարկները և օրէնսդրութիւններու գործադրութիւնը կրնան իրական արդիւնք տալ, երբ գործադրող անհատը, ազգաբնակչութեան ամէն մէկ անդամը գիտակից վերաբերում կ'ունենայ և կը սորվի զանոնք գործադրել համաձայն տեղին ու պահանջին:

Մեր նպատակն է, ուրեմն, օգտուելով գիտական խոշոր կեդրոնի մը ընծայած գիւրութիւններէն, մեր ուժերու սահմանին մէջ, աջակցիլ մեր հայրենակիցներուն գիտական—առողջապահական կրթութեան:

Ձեռք ուղեր խոշոր ծրագիրներ պարզել. բայց աւելորդ չէր շեշտել թէ «Բուժանք»ը սահմանուած ըլլալով գիտութեան ժողովրդականացման, պիտի ջանայ, մասնաւորապէս,

1. — Բացատրել հիւանդութիւններու ծագման և տարածման պատճառները, և անոնց դէմ անհատաբար ու հաւաքաբար կռուելու միջոցները,

2. — Նախապատրաստել հայ գիւղացին և բանւորը, զանազան մոլութիւններու, գործարանային արկածներու և արհեստի յատուկ հիւանդութիւններու դէմ,

3. — Զգուշացնել երիտասարդութիւնը՝ բոլոր ծայրայեղութիւններէն, օգնել անոր ֆիզիքական զարգացման,

4. — Մտերիմ խորհրդատու մը դառնալ մայրերուն և առ հասարակ հայ ընտանիքին, որպէս զի լաւագոյն ձեռով կատարեն իրենց սրբազան պարտականութիւնը:

Առանց կողմնակի նկատումներու, և միշտ հաւատարիմ գիտութեան պահանջներուն, մենք մեր պարտականութիւնը պիտի կատարենք, օգտուելով հին թէ նոր, հայ կամ օտար հեղինակութեանց աշխատութիւններէն:

Ընթերցողներուն վստահութիւնը և մեր հայ ընկեր—բժիշկներուն աջակցութիւնը բաւական են, մեզ խրախուսելու այս դժուարին այլ հաճելի գործին մէջ:

ԲՈՒԺԱՆՔ